

Demokratins kanariefågel

Publicerad i *SEKO-tidningen*, april 2012

Dag efter dag matas vi med analyser om att eurokrisen beror på att ansvarslösa regeringar har låtit statsutgifterna skena iväg. Krisländerna sägs leva över sina tillgångar, och lösningen är fortsatta åtstramningar. Vår egen finansminister Anders Borg låter meddela att han inte är villig att betala för greker som går i pension vid 40.

Men stämmer denna problembeskrivning? Nej, knappast. Visst är Grekland en idealisk syndabock, med korruption, låg skattemoral och fiffel med statistiken. Men grekernas faktiska pensionsålder är faktiskt högre än t.ex. Tysklands. Och greker är inte latare än andra. Problemet är att det saknas jobb. Euron är en kvarnsten. Det grekiska näringslivet klarar inte den internationella konkurrensen så länge man har samma valuta som den urstarka tyska ekonomin.

I länder där ungdomsarbetslösheten närmar sig femtio procent, och fabriker, nybyggda bostäder och turisthotell står tomma, är sanningen att de lever långt under, inte över, sina tillgångar. Och Spanien och Irland hade faktiskt överskott i statsfinanserna när finanskrisen slog till 2008. En finanskris som berodde på privat, inte offentlig, ansvarslöshet. De bubblor som sprack 2008 hade blåsts upp av finansmarknaderna, inte av regeringar.

Dagens skuldcrisis är en följd av finanskrisen. Inte dess orsak.

Vad krisländerna idag behöver är en reaktivering av produktion och sysselsättning. Inte ännu fler år med sjunkande inkomster, sänkta pensioner och stängda skolor.

Ordets makt över tanken är stor. Så länge krisländernas problem kallas ”skuldcrisis” och inte ”sysselsättningscrisis” kommer recepten på fortsatt svältpolitik att skrivas ut av ledarna för den s.k. trojka – Europakommissionen, ECB och IMF - som nu tagit befälet över Grekland.

När Papandreu för ett tag sedan föreslog att grekerna skulle få folkomrösta om ett nytt krispaket slog finansmarknaderna och trojkan bakut: ”Det kommer inte på fråga!” Och Papandreus folkvalda regering avsattes. Den tyske finansministern säger att Grekland bör skjuta upp sina allmänna val. Trojkan kräver att även oppositionspartierna ska skriva under ett löfte att lyda trojkan framöver.

Snabbt men säkert undermineras det europeiska folkstyret. De små länderna i EMU är maktlösa mot Merkozy. Folken tvingas inta åskådarläktarna. I namn av krishantering ställs krav på att fackliga fri- och rättigheter, såsom rätten att sluta kollektivavtal, ska ställas åt sidan.

Förr i världen sägs det att man brukade släppa ned en kanariefågel i gruvorna för att se om det fanns några giftiga gaser. Om fågeln överlevde kunde gruvarbetarna gå ned.

Idag är Grekland EU:s kanariefågel. Det politiska prestigeprojektet EMU ska räddas till varje pris. Men priset är högt. Hur mycket stryk och förödmjukelser tål ett folk? Hur många fackliga och demokratiska rättigheter kan avskaffas utan folkliga revolter?

Idag Grekland. I morgon Portugal. I övermorgon Spanien. Och...

Varför är det så tyst om den nedmontering av demokratin som nu pågår?